

UZRT 2024 - Pretkonferencijski dan: Rano učenje jezika u Hrvatskoj – dvadeset godina poslije. Knjiga sažetaka

Edited book / Urednička knjiga

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Publication year / Godina izdavanja: **2024**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:274721>

<https://doi.org/10.17234/978953379161-6>

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

PRETKONFERENCIJSKI
DAN:

Rano učenje jezika u Hrvatskoj – dvadeset godina poslije

Zagreb, 15. veljače 2024.

KNJIGA SAŽETAKA

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska
ZAGREB, HRVATSKA

SADRŽAJ

OKRUGLI STOLOVI

<i>Narančić Kovač, Novak, Peršun Reškovic & Lesar-Dolenc (moderatorica: Letica Krevelj):</i> Rano učenje stranih jezika u Hrvatskoj: iskustva i izazovi.....	5
<i>Jelaska, Čubrilo, Vukonić-Žunič, Bošković Sertić & Draganić (moderatorice: Cvikić & Ćavar)</i> Materinski jezici i jezici obrazovanja.....	6

INDIVIDUALNA IZLAGANJA

<i>Baljak: Priroda i društvo u predškolskoj dobi.....</i>	8
<i>Bilić, Petrušić & Landsman Vinković: Projekt „Vlakićem kroz Europu“.....</i>	9
<i>Blažinić, Diener & Kunštek: Studentske radionice u okviru projekta „Vlakićem kroz Europu“.....</i>	10
<i>Brnčić Pekica & Duka: Upotreba iPada u nastavi engleskoga jezika u nižim razredima osnovne škole – stavovi učenika.....</i>	11
<i>Burger: Izazovi poučavanja češkog jezika i kulture u manjinskom Modelu C u Hrvatskoj.....</i>	12
<i>Erk & Kvetek: Učinak medijske sveprisutnosti engleskog jezika i izazovi s kojima se suočavaju učitelji na nastavi.....</i>	13
<i>Gospodnetić: Dijete, jezik i likovnost – multimodalni pristup ranom učenju talijanskog jezika.....</i>	14
<i>Horvatić: Drugašići uče engleski.....</i>	15
<i>Horvatić: Projektno učenje engleskog jezika: stavovi i motivacija mlađih učenika.....</i>	16
<i>Kraš & Plešković: Obrazovanje nastavnika o višejezičnosti kroz projekt TEAM.....</i>	17
<i>Kubinčan Gručić: Rano učenje engleskog jezika u dječjem vrtiću Iskrice – iskustva i primjeri iz prakse.....</i>	18
<i>Marinković Krvavica & Dvorski: Značaj jutarnjeg kruga u procesu učenja stranog jezika djece predškolske dobi.....</i>	19
<i>Peruško: O pripremnoj nastavi hrvatskoga kao inoga jezika iz perspektive jedne učiteljice.....</i>	20
<i>Pongrašić Plehan: Razredni projekt u nastavi stranih jezika.....</i>	21
<i>Štiglmayer Bočkarjov & Pehar Miklenić: Razvoj vještine slušanja i govorenja kroz igru prije usvajanja čitanja i pisanja.....</i>	22
<i>Topolovec: Primjeri i iskustva u programu ranog učenja engleskog jezika u mješovitoj dobnoj skupini.....</i>	23
SPONZORI	24

Knjiga sažetaka

UZRT 2024 - Pretkonferencijski dan: Rano učenje jezika u Hrvatskoj – dvadeset godina poslije
15. veljače 2024.

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Organizatori

Hrvatsko filološko društvo

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Organizacijski odbor

Branka Barčot

Lidija Cvikić

Ana Ćavar

Nives Kovačić

Mirela Landsman Vinković

Stela Letica Krevelj

Sara Profeta

Urednik

Nives Kovačić

Izdavač

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Za izdavača

Domagoj Tončinić

Dizajn

Ana Badrić

ISBN

978-953-379-161-6

DOI

<https://doi.org/10.17234/978953379161-6>

Sponzori

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za anglistiku, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Turistička zajednica grada Zagreba

Goethe-Institut Hrvatska

Talijanski institut za kulturu u Zagrebu

OKRUGLI STOLOVI

Rano učenje jezika u Hrvatskoj – dvadeset godina poslije

Rano učenje stranih jezika u Hrvatskoj: iskustva i izazovi

SUDIONICI:

Smiljana Narančić Kovač, Učiteljski fakultet, Zagreb (smiljnk@gmail.com)

Dubravka Novak, OŠ A.G. Matoš (dubravka.novak53@gmail.com)

Jasna Peršun Reškovic, OŠ Otok (jpres@zamir.net)

Lea Lesar-Dolenc, OŠ Vidovec (lesardolenclea@gmail.com)

MODERATORICA: Stela Letica Krevelj

Materinski jezici i jezici obrazovanja

Zrinka Jelaska

Snježana Čubrilo

Jasna Vukonić-Žunič

Tina Bošković Sertić

Hajnalka Draganić

MODERATORICE: Lidija Cvikić, Ana Čavar

INDIVIDUALNA IZLAGANJA

Rano učenje jezika u Hrvatskoj – dvadeset godina poslije

Priroda i društvo u predškolskoj dobi

Valentina Baljak, Osnovna škola Samobor (valentinabaljak12@gmail.com)

Ovo izlaganje bavi se prikazom diplomskog rada „Priroda i društvo u predškolskoj dobi“ („Sachkunde im Vorschulalter“) koji tematizira ranu fazu učenja njemačkog jezika i njegovu relevantnost za buduće učenje stranih jezika. Istraživanje je provedeno projektom „Moje tijelo“ (Mein Körper) u dvama dječjim vrtićima u Zagrebu. U ovom projektu djeca su izlagana stvarnim životnim situacijama kako bi stekla osjećaj za njemački jezik korištenjem svih svojih osjetila. Ovaj pristup učenju promiče istraživački duh i otkrivanje te uključuje raznovrsne aspekte učenja kao što su fizička aktivnost i osjetilne percepcije. Jedan od ključnih elemenata ovog procesa učenja je motivacija koja se temelji na dječjoj znatiželji i želji za istraživanjem. Djeca zajedno uče i istražuju strani jezik, što potiče njihovo samopouzdanje i služi kao osnova za daljnje učenje jezika.

Glavni cilj ovog projekta bio je istaknuti važnost rane faze učenja stranih jezika. Prvi dio istraživanja bavi se općim konceptom nastave stranih jezika s posebnim naglaskom na značaju početnog učenja stranih jezika. Nakon toga obrađene su najvažnije metode koje se koriste u procesu rane faze učenja stranih jezika, uključujući CLIL (Content and Language Integrated Learning), TPR (Total Physical Response), učenje putem pokreta, učenje kroz svih pet osjetila i učenje putem emocija.

Posljednji dio istraživanja prikazuje analizu provedenog projekta, pri čemu se teorijski koncepti potkrepljuju konkretnim primjerima. Djeca koja su sudjelovala u projektu već su duže vrijeme učila njemački jezik navedenim metodama i već su stekla određeni vokabular. Važno je napomenuti da su djeci bili poznati i predavači ovog projekta, što je ključno za djecu predškolske dobi. U vrtićima su djeca učila jezik kroz različite aktivnosti, igre, pjesme i pokrete, što je potaknulo visoku razinu usvajanja jezika.

Iz ovog istraživanja proizlazi da je važno pružiti djeci određenu slobodu za razvoj i istraživanje. Metode korištene u projektu služe kao primjer raznovrsne i edukativne nastave. Projekt proveden u vrtićima ponovno potvrđuje važnost ranog učenja stranih jezika i primjenu prethodno navedenih metoda kako bi se djeca osposobila za aktivno sudjelovanje u jezičnom okruženju.

Projekt „Vlakićem kroz Europu“

Rašeljka Bilić, OŠ Tina Ujevića (raseljka.bucevic@gmail.com), Kristine Petrušić, Goethe-Institut Kroatien (kristine.Petrusic@goethe.de), Mirela Landsman Vinković, Filozofski fakultet u Zagrebu (mlandsma@ffzg.hr)

Cilj je ovoga izlaganja predstaviti trilateralni projekt između Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Goethe-Instituta Kroatien i Osnovne škole Tina Ujevića u Zagrebu koji se pod nazivom „Vlakićem kroz Europu“ uspješno provodi od 2018. godine. Projektom se s jedne strane želi pobuditi interes učenika za učenje njemačkog jezika, a s druge strane pružiti studentima mogućnost stjecanja iskustva u poučavanju njemačkog jezika u ranoj dobi. Predstavit će se sadržaji pripremnih radionica koje se za studente održavaju u Goethe-Institutu Kroatien i na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U izlaganju donosimo i iskustva nastavnika u radu na ovome projektu, opis organizacije i načina provedbe „Vlakića“ te dojmove učenika, sudionika projekta. Projekt „Vlakićem kroz Europu“ primjer je uspješnog povezivanja obrazovne vertikale i izvrsne suradnje triju institucija te kao takav predstavlja primjer dobre prakse kojim se potiče rano učenje njemačkog kao stranog jezika.

Studentske radionice u okviru projekta „Vlakićem kroz Europu“

Valentina Blažinić, OŠ Jordanovac (valentina.blazinic@hotmail.com), Deborah Diener, Njemačka internacionalna škola (deborah.diener@gmail.com), Iva Kunštek, Škola stranih jezika Sova (ivakunstek@gmail.com)

Od akademske godine 2018/2019. studentice i studenti završne godine diplomskog studija nastavničkog smjera germanistike Filozofskog fakulteta u Zagrebu u okviru kolegija Školska praksa održavaju animacijske radionice učenicima prvih, drugih i trećih razreda osnovne škole te na taj način stječu iskustvo i u ranom poučavanju njemačkog kao stranog jezika. Radionice su dio trilateralnog projekta pod nazivom „Vlakićem kroz Europu“ u koji su, pored Filozofskog fakulteta u Zagrebu, uključeni i Goethe-Institut Kroatien te osnovne škole u Zagrebu i okolici. Cilj je ovog izlaganja na konkretnim primjerima prikazati način provedbe i sadržaj nastavnih jedinica koje su studentice i studenti u okviru projekta osmislili te uz vodstvo stručnjaka iz Goethe-Instituta Kroatien i profesora s Katedre za didaktiku nastave njemačkog jezika izveli u prva tri razreda osnovnih škola koje su sudjelovale u projektu. Predstavnice studentica i studenata iz nekoliko generacija prikazat će paletu idejnih rješenja za pojedine animacijske radionice o unaprijed zadanim temama (jelo i piće, putovanje u Alpe uz opise zimskih radosti i aktivnosti, lik Heidi...) te kako ih učenicima bez predznanja njemačkog jezika približiti. Izlaganje također donosi i studentska iskustva i osvrt na sam projekt.

Upotreba iPada u nastavi engleskoga jezika u nižim razredima osnovne škole – stavovi učenika

Mila Brnčić Pekica, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, (mila.brncic@gmail.com), Matea Duka, Sveučilište u Zadru (ducamatea@gmail.com)

U 21. stoljeću djeca već od najranije dobi upotrebljavaju nove tehnologije, kako kod kuće, tako i u školi. Ovim istraživanjem ispitat će se percepcija učenika o upotrebi tableta i digitalnih udžbenika u nastavi stranoga jezika u osnovnoj školi. Cilj je utvrditi prednosti upotrebe suvremenih tehnologija u ranome jezičnom obrazovanju i potencijalne izazove s kojima se učenici susreću.

Za potrebe istraživanja bit će izrađen upitnik kojim će se mjeriti percepcija učenika nižih razreda osnovne škole koji engleski jezik uče od prvoga razreda.

U istraživanju će sudjelovati učenici jedne odabrane osnovne škole u kojoj učenici upotrebljavaju isključivo iPad i digitalne udžbenike u nastavi engleskoga jezika od prvoga razreda pa sve do kraja osnovne škole. Rezultati istraživanja poslužit će kao uvid učiteljima stranih jezika u osnovnoj školi koji će dobivene rezultate moći koristiti kao smjernice za daljnje unapređenje i planiranje nastavnog procesa.

Beschorner, B. i Hutchinson, A. (2013) iPads as a Literacy Teaching Tool in Early Childhood. *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*. 1(1): 16-24.

Flewit, R., Messer, D., Kucirkova, N. (2014) New directions for early literacy in a digital age: The iPad. *Journal of Early Childhood Literacy*. 15(3). Doi: 1468798414533560.

Hutchison, A. i suradnici (2012) Exploring the use of iPad for literacy learning. *The Reading Teacher*. 16(1): 15-23. Doi: <https://doi.org/10.1002/TRTR.01090>

Ihmeideh, F. (2014) The effect of electronic books on enhancing emergent literacy skills of pre-school children. *Computers and education*. 79: 40-48. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.07.008>

Kucirkova, N. (2019) Children's reading with digital books: past moving quickly to future. *Child development perspective*. 13(4). Doi: <https://doi.org/10.1111/cdep.12339>

Lee, L. (2015) Digital Media and Young Children's Learning: A Case Study of Using iPads in American Preschools. *International Journal of Information and Education Technology*. 5(12).

Plowman, L. i suradnici (2012) Preschool children's learning with technology at home. *Computers and education*. 59(1): 30-27. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2011.11.014>

Izazovi poučavanja češkog jezika i kulture u manjinskom Modelu C u Hrvatskoj

Maja Burger, OŠ S. S. Kranjčevića, Zagreb i OŠ Podmurvice, Rijeka (maja.burger1980@gmail.com)

Cilj ovog izlaganja je upoznati sudionike pretkonferencijskog dana s modelima obrazovanja nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj s naglaskom na češku nacionalnu manjinu, a posebno na Model C. Češki manjinski Model C odnosno nastava Češkog jezika i kulture otvorena je svima; djeci pripadnicima češke nacionalne manjine, djeci koja imaju češko porijeklo, ali i svoj drugoj djeci koja želi učiti češki jezik i o češkoj kulturi bez obzira na nacionalnu pripadnost. Riječ je o predmetu koji integrira sadržaje iz češkog jezika i književnosti te češke kulture koja je široko shvaćena te obuhvaća sadržaje iz prirode i društva, povijesti, geografije, likovne i glazbene kulture i umjetnosti.

Izlaganje će prikazati izazove učenja i poučavanja češkog jezika u heterogenim odgojno-obrazovnim skupinama, upoznati sudionike s kurikulumom ovog predmeta te s ishodima učenja s posebnim naglaskom na ishode učenja kod učenika mlađe dobi. Izlaganje će se također osvrnuti na percepciju jezika kod mladih govornika češkog jezika kao nasljednog jezika.

Učinak medijske sveprisutnosti engleskog jezika i izazovi s kojima se suočavaju učitelji na nastavi

Mirna Erk, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Osijek (mirna.radisic@gmail.com), Marijeta Kvetek

Cilj je ovog izlaganja upoznati učitelje engleskog jezika s praktičnim implikacijama istraživanja o utjecaju informalnog kontakta s engleskim jezikom na razvoj komunikacijske jezične kompetencije učenika u osnovnoj školi. Također, temeljem prilagođenog upitnika o učinku izvanškolskog engleskog na učenje u školi (Hannibal Jensen & Lauridsen, 2023) provedenog s 20 učitelja engleskog jezika u osnovnoj školi i druge relevantne literature, govorit ćemo o uočenim prednostima i nedostacima za razvoj četiriju jezičnih djelatnosti te vokabulara i gramatike u hrvatskom kontekstu ovladavanja engleskim kao prvim stranim jezikom. Pored navedenog, govorit ćemo i o izazovima s kojima se susreću učitelji u praksi u području motivacije za učenje engleskog u školi i učeničkog samopouzdanja. Izložit ćemo smjernice praktičara i stručnjaka o pitanju uključivanja učeničkih aktivnosti iz domene njihova slobodnog vremena u nastavu stranog jezika. Ovim će izlaganjem osnovnoškolski učitelji engleskog jezika dobiti uvid u interakciju koja se događa između ovladavanja engleskim jezikom u školi i izvan škole. Također, doznat će o odgovorima koji se nude na pitanja o ulozi izvanškolskog kontakta s engleskim jezikom na nastavnu praksu, posebno o izazovima povezanim s organizacijom nastavnog procesa u razredima koje karakterizira visoka razina heterogenosti u komunikacijskoj jezičnoj kompetenciji učenika.

Hannibal Jensen, S. & Lauridsen, J. (2023) Extramural English for early language learning: A blessing or a curse? *Language Teaching for Young Learners*. 5. 10.1075/ltyl.22011.han.

Dijete, jezik i likovnost – multimodalni pristup ranom učenju talijanskog jezika

Lana Gospodnetić, Dječji vrtić Špansko (lanagos@yahoo.com)

U DV Špansko, u mješovitoj skupini, provodi se Program ranog učenja talijanskog jezika „Arte e bambini“ koji njeguje multimodalni pristup odgoju i obrazovanju. Multimodalnost u radu ove skupine očituje se, prije svega, u povezivanju jezičnog izričaja s likovnim, ali i s pokretom i glazbom. Djetinjstvo bogato umjetničkim aktivnostima kod djece potiče kreativnost i slobodno izražavanje, utječe na razvoj osobnih stavova i vrijednosti, doprinosi razvoju osjećaja za estetiku te razvija kritičko mišljenje i vizualnu pismenost. U svijetu preplavljenom vizualnim poticajima vizualna pismenost i kritičko mišljenje jedne su od neizostavnih vještina potrebnih za svakodnevni život. Suvremeno društvo obiluje i snažnim integracijskim procesima, pa se i poznavanje stranih jezika nameće kao sve veća potreba, a dobna granica za početak njihova učenja sve je niža. Medij koji najbolje povezuje ova dva elementa, likovni i jezični izričaj, jest slikovnica, najčešće prva knjiga s kojom dijete dolazi u doticaj. Slikovnica je knjiga u kojoj slike imaju jednako važnu ulogu kao i riječi. Verbalni dio slikovnice bogati dječji rječnik i potiče na jezično izražavanje, dok vizualni dio potiče dječji smisao za estetiku te pridonosi razvoju dječjeg likovnog stvaralaštva. U sklopu programa „Arte e bambini“ velika pozornost posvećena je odabiru slikovnica koje će s jedne strane tekstem biti prilagođene učenju stranog (talijanskog) jezika, a s druge pak strane bogatim ilustracijama poticati na imaginaciju i likovno stvaralaštvo. Na primjeru prakse Programa ranog učenja talijanskog jezika „Arte e bambini“ pokazat će se kako kvalitetnim i promišljenim izborom slikovnica razvijati djetetove komunikacijske sposobnosti te ih poticati na likovno stvaralaštvo.

Drugašići uče engleski

Tea Horvatić, Osnovna škola Strahoninec (teahorvatic@gmail.com)

Cilj rada je predstaviti projektnu nastavu engleskoga jezika putem eTwinning platforme koja se odvijala u drugom razredu osnovne škole na redovnoj nastavi engleskoga jezika kao način rada koji implementira nacionalni kurikulum uz međunarodnu suradnju.

Metode rada uključivale su projektno učenje, učenje otkrivanjem, upotrebu tehnologije, igrifikaciju, TPR aktivnosti, igre, pjesme, priče i komunikacijski pristup općenito. Učenici su radili na zajedničkim zadacima za svaki mjesec, a učitelji su postavljali rezultate rada na *online* platformu koju su svi partneri mogli pregledavati, komentirati i vrednovati.

Učenici su razvijali višestruke kompetencije od komunikacije na stranom jeziku, timskog rada, vještina međusobnog komuniciranja, digitalne pismenosti, kompetencije “učiti kako učiti” i međukulturne vještine. Osim toga, stimulirana je njihova radoznalost te su razvijali svoju kreativnost i istraživali različite načine izražavanja svojih ideja u suradnji s partnerima.

Projekt je bio integriran u školski kurikulum redovnom nastavom Engleskoga jezika, ali i povezan s ostalim predmetima drugog razreda osnovne škole te međupredmetnim temama. Promicanjem vrijednosti demokracije, jedinstva i tolerancije učenici su predstavljali svoje kulturno nasljeđe i istraživali europske vrijednosti te je projektom promicana višejezičnost, digitalna pismenost, socijalna i kulturna svijest.

Evaluacija projekta te završno ocjenjivanje na kraju školske godine pokazalo je ojačanu komunikacijsku kompetenciju učenika na engleskom kao stranom jeziku s obzirom na to da su vježbali engleski u autentičnom kontekstu. Dodatno, ojačali su suradnju u grupi, učili o načelima suradnje i zajedno doprinosili zajedničkom cilju. Poboljšana je njihova digitalna pismenost jer su učili koristiti nove digitalne alate za prikaz svog rada, ali i poštivati rad i kulturu drugih učenika. Na kraju projekta nastalo je mnoštvo digitalnih resursa za učenje i poučavanje engleskoga jezika, ideje za kreativan rad uz međunarodnu suradnju, stvorena su nova partnerstva i prijateljstva i vrijednosti koje ostaju za cijeli život te jačaju motivaciju za daljnje učenje stranoga jezika.

Projektno učenje engleskog jezika: stavovi i motivacija mlađih učenika

Tea Horvatić, Osnovna škola Strahoninec (teahorvatic@gmail.com)

Cilj istraživanja je istražiti stavove i motivaciju učenika trećih razreda osnovne škole za učenje engleskoga jezika nakon dvije godine provedbe eTwinning projekta. Projektnim aktivnostima učenici su mjesečno učili engleski jezik s vršnjacima diljem Europe u prvom i drugom razredu. Nakon provedbe projekta provest će se upitnik o učenju engleskog jezika i intervju u fokus grupama učenika o aktivnostima tijekom projekta. Na temelju rezultata predstaviti će se stavovi i motivacija učenika za daljnje učenje engleskoga jezika na projektni način. Rezultati mogu doprinijeti praktičarima u nastavi za podučavanje i da koriste neke od metoda poučavanja u projektu koje su utjecale na motivaciju i pozitivne stavove učenika za učenje engleskoga jezika.

Obrazovanje nastavnika o višejezičnosti kroz projekt TEAM

Tihana Kraš (tk302@cantab.net), Maša Plešković (masa.pleskovic@ffri.uniri.hr), Sveučilište u Rijeci,
Filozofski fakultet

U današnjoj Europi migracije uvelike pridonose demografskim promjenama. Nastavnici različitih predmeta koji su donedavno radili u homogenim okruženjima sve se češće susreću s učenicima imigrantima, koji ne govore ili slabo govore jezik škole. Usprkos tome studijski programi za obrazovanje i cjeloživotni programi za usavršavanje nastavnika na visokim učilištima u Europi uglavnom nisu usmjereni na razvoj znanja i kompetencija vezanih uz višejezičnost. Kao rezultat toga nastavnicima nedostaje znanja o višejezičnosti i osjećaju se nedovoljno pripremljenima za suočavanje s jezičnom i kulturnom raznolikošću u razredu (Paradowski, 2017).

Kako bi odgovorili na ovaj izazov, članovi projekta TEAM (Teacher Education about Multilingualism) (Obrazovanje nastavnika o višejezičnosti), strateškoga partnerstva za visoko obrazovanje između devet sveučilišta u Europi i šire (Izrael), koje je od rujna 2020. do kolovoza 2023. financirao program Erasmus+ Europske unije, razvili su interdisciplinarni kolegij koji je na devet jezika dostupan na platformi Moodle (<https://fon.wa.amu.edu.pl/moodle/course/view.php?id=4>) s ciljem obrazovanja sadašnjih i budućih nastavnika, kao i drugih obrazovnih stručnjaka, o višejezičnosti u kontekstu obrazovanja. Svrha je kolegija pomoći nastavnicima da se uspješnije nose s jezičnom i kulturnom raznolikošću u razredu, uspješnije odgovore na potrebe višejezičnih učenika, posebice onih koji ne govore ili slabo govore jezik škole, te učine svoju nastavu društveno relevantnijom i uključivijom. Kolegij sadrži teorijske uvide i praktične savjete za nastavnike, a sastoji se od četiri modula, koji se bave lingvističkim, neurokognitivnim, društvenim i kulturnim te pedagoškim aspektima višejezičnosti. Svaki od modula sadrži videoprikaze, intervjue sa stručnjacima i svjedočanstva višejezičnih govornika, dostupne i na YouTube kanalu projekta (<https://www.youtube.com/@TEAMMultilingual>), popraćene kratkim testovima za provjeru znanja.

U ovom radu dajemo pregled kolegija, opisujući njegove različite komponente i navodeći obrađene teme, te predlažemo načine na koje se može koristiti za samoučenje i poučavanje.

Paradowski, M. B. (2017). *M/Other tongues in language acquisition, instruction, and use*. Warsaw: Institute of Applied Linguistics. University of Warsaw.

Rano učenje engleskog jezika u dječjem vrtiću Iskrica – iskustva i primjeri iz prakse

Marina Kubinčan Gručić, Dječji vrtić "Iskrica" (marinakgzg@gmail.com)

Program ranog učenja engleskog jezika u dječjem vrtiću Iskrica integriran je u redoviti desetsatni program (provoditelji su oba odgojitelja svake matične skupine), a s ciljem postupnog jezičnog razvoja unošenjem jednostavnih jezičnih elemenata prema složenijim sve do samostalnog korištenja rečeničnih struktura tj. cjelovite komunikacije na engleskom jeziku. Organizacija rada potpuno je prilagođena potrebama djece i roditelja. Suvremene postavke o procesu odgoja djeteta učenjem, odgojem i obrazovanjem daju prednost mješovitim odgojnim skupinama i organizaciji u kojoj ustanova postaje zajednica djece, roditelja i odgojitelja, otvorena prema širem okruženju. Odgojnu skupinu koja ostvaruje Program čine djeca kronološke dobi od 3. godine života do polaska u osnovnu školu, uključujući i djecu s posebnim potrebama i teškoćama u razvoju.

Program se zasniva na suvremenim znanstvenim spoznajama o poticanju komunikacije na stranom jeziku kao jedne od ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje. Razvoju ove kompetencije pridonosi poticanje međukulturnog razumijevanja i komunikacije svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa u ustanovi i izvan nje. Dugogodišnjim sudjelovanjem u međunarodnim Erasmus+ projektima odgojitelji i stručni suradnici dječjeg vrtića Iskrica postigli su kontinuitet u razvoju profesionalnih kompetencija kroz sve segmente međunarodne suradnje i profesionalnog djelovanja.

Učenje stranog jezika pokazalo se uspješnim kada je ono integrirano u sve razvojno primjerene obrazovne sadržaje te posebno u svakodnevne životne situacije, kada se temelji na primanju i prenošenju smislenih poruka, odnosno upotrebi jezika u kontekstu. Program ranog učenja engleskog jezika usmjeren je na cjeloviti dječji razvoj i prirodni proces učenja, poštujući sve aspekte razvojnosti tj. specifičnosti kronološke dobi, individualnih interesa i potreba djece. Praćenjem djetetova napretka na početku i na kraju pedagoške godine dobivamo smjernice za daljnje planiranje i poticanje razvoja jezičnih vještina.

S obzirom na to da je kao početni poticaj za učenje stranog jezika kod male djece od presudne važnosti uloga i motivacija roditelja, iskustva povezivanja s obiteljima, iz Hrvatske i iz zemalja diljem svijeta (Kina, Rusija, Nizozemska...) izuzetno su vrijedna. Uključivanjem roditelja u proces i sudjelovanjem u ostvarivanju dijela aktivnosti iz projekta (obilježavanje dana partnerskih zemalja u vidu izložbe o kulturi određene zemlje, projektni dan - dan otvorenih vrata, sudjelovanje u osmišljavanju igara i aktivnosti, ideje za tradicijske igre i sl.), kao i vrednovanjem na kraju pedagoške godine, naš Program ranog učenja stranog jezika prepoznali su i roditelji koji nam se vraćaju s novim generacijama djece.

Značaj jutarnjeg kruga u procesu učenja stranog jezika djece predškolske dobi

Renata Marinković Krvavica, Dječji vrtić Različak (renatamarinkovickrvavica@gmail.com), Marijana Dvorski, Dječji vrtić Različak (marijana.dvorski@outlook.com)

Jutarnji krug (engl. *Circle time*, njem. *Morgenkreis*) je svakodnevno jutarnje okupljanje djece odgojno-obrazovne skupine stavljanjem stolaca ili podložaka u formaciju kruga. Unatoč velikoj rasprostranjenosti ove ponavljajuće rutine, rijetka su istraživanja o ciljevima, strukturi i sadržaju jutarnjeg kruga. Jutarnji krug pruža strukturu koja pridonosi osjećaju sigurnosti i pripadnosti djece, jača zajedništvo djece aktivnostima u kojima se djeca međusobno percipiraju i doživljavaju kao dio grupe razvijajući važne socijalne vještine kao što su slušanje, međusobno poštovanje i zajedničko djelovanje. Jutarnji krug omogućuje djeci da se prirodno izražavaju na stranom jeziku tijekom svakodnevnih razgovora, pjesama i igara. Ovaj prirodni kontekst čini učenje jezika manje formalnim i stvara opuštenu atmosferu za učenje. Često korištenje vizualnih pomagala (slike, aplikacije, poster, ...) i igara s pokretima pomaže u jačanju povezanosti između riječi, slika i radnji te boljem razumijevanju značenja riječi na stranom jeziku. Pjesme i igre uključuju ponavljanje fraza, rima i ritmova. Ova ponavljanja pomažu djeci da zapamte nove riječi i izraze te ih često koriste, čime se jača njihovo razumijevanje i uporaba stranog jezika. U jutarnjem krugu strani jezik se uči u konkretnom kontekstu. Na primjer djeca mogu učiti o dijelovima tijela kroz pjesmu koja ih potiče da dodiruju određene dijelove tijela. Ovakav praktičan pristup čini učenje jezika smislenim i lakše pamtljivim. Jutarnji krug potiče djecu na aktivno sudjelovanje u govoru i slušanju na stranom jeziku. Djeca čuju ispravni izgovor i intonaciju odgojitelja, što im pomaže u usvajanju pravilnog izgovora. Fleksibilnost ovog rituala omogućuje prilagodbu sadržaja prema interesima djece i potiče njihovu motivaciju za aktivnim sudjelovanjem. Bitno je naglasiti da je važno održati dobrovoljni karakter sudjelovanja, dopuštajući djeci da se pridruže prema vlastitoj volji, podržavajući tako njihovu udobnost i sigurnost u grupnom okruženju.

Sve ove karakteristike čine jutarnji krug izuzetno korisnim alatom za poticanje interesa djece za učenje stranog jezika te olakšavaju proces učenja kroz svakodnevne aktivnosti.

O pripremnoj nastavi hrvatskoga kao inoga jezika iz perspektive jedne učiteljice

Katja Peruško, Croaticum – Centar za hrvatski kao drugi i strani jezik, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (kperusko@m.ffzg.hr)

U osnovne škole u Hrvatskoj upisuje se sve više učenika kojima je hrvatski jezik strani, ne poznaju ga ili njime nisu ovladali toliko da bi mogli samostalno pratiti nastavu na hrvatskome jeziku (Bogdan i Lasić 2013). Ministarstvo znanosti i obrazovanja donijelo je 2011. Odluku o Programu hrvatskoga jezika za pripremnu nastavu za učenike osnovne i srednje škole koji ne znaju ili nedovoljno poznaju hrvatski jezik, a 2013. Pravilnik o provođenju pripreme i dopunske nastave za učenike koji ne znaju ili nedostatan znaju hrvatski jezik i nastave materinskog jezika i kulture države podrijetla učenika, čime su pripremnoj nastavi dani pravni okviri te su objašnjeni svrha, ciljevi, način provedbe i obrazovna postignuća koje je potrebno ostvariti. Ovladavanje hrvatskim jezikom kao inim različito je ovisno o tome je li riječ o stranom, nasljednom ili drugom jeziku, a pogotovo je različito od ovladavanja hrvatskim jezikom kao materinskim (Jelaska 2012). Zbog svega toga i pristup poučavanju hrvatskoga jezika trebao bi biti drukčiji te razvijati, između ostalih, i međukulturne kompetencije. U izlaganju se donosi pregled zakonskih okvira i programa te primjeri nastavne prakse i izazovi s kojima se suočavaju učitelji hrvatskoga kao inoga jezika. Potreba za učiteljima hrvatskoga kao inoga jezika bit će sve veća zbog suvremenih zbivanja te globalizacije, stoga je cilj dijeljenjem iskustava s pripreme nastave pomoći učiteljima u pripremi i izvedbi nastave za inojezične učenike.

Razredni projekt u nastavi stranih jezika

Ema Pongrašić Plehan, Osnovna škola Većeslava Holjevca (ema.pongrasic@gmail.com)

Ciljevi:

Predstaviti primjere uspješno provedenih razrednih projekata u osnovnoj školi, upoznati publiku s postupkom osmišljavanja, provođenja i vrednovanja razrednih projekata, ukazati na prednosti i nedostatke takvog oblika nastave

Opis:

Što je to razredni projekt? Kako ga provesti u nastavi stranog jezika? Koje vrste projekata postoje? Kako ih vrednovati? U svojem ću izlaganju predstaviti uspješno provedene razredne projekte u osnovnoj školi te tako odgovoriti na ova, i još mnoga pitanja koja potencijalno koče kolege učitelje u provedbi takvog oblika nastave. Govorit ću o projektima koje sam tijekom godina provela u nastavi francuskog kao prvog stranog jezika, u nižim i višim razredima osnovne škole. S kolegama učiteljima, odgajateljima i ostalim zainteresiranima, podijelit ću iskustvo rada na projektima kao što su foto-strip, kamishibai - pripovjedno kazalište, virtualni Escape room. Od projekta koji se realizira u nekoliko sati nastave do onog koji se proteže tijekom cijele nastavne godine, kolegama i kolegicama ću prikazati korake osmišljavanja i provedbe cjelokupnog projekta, načine vrednovanja završnog rada i predstavljanja široj publici (školi, roditeljima, i šire). Pokazat ću sve prednosti koje takav, inovativni i drugačiji oblik nastave nosi, ne samo učenicima već i učiteljima koje potiče na promišljanje, kreativnost i snalaženje. Dakako, prodiskutirat ćemo i o nedostacima i preprekama koje se mogu naći na putu do ostvarenja projekta.

Zaključak i relevantnost za odgojno-obrazovnu praksu:

Razredni projekt poticajan je, kreativan i zabavan način predavanja, usvajanja i učenja jezika. Ovim izlaganjem želim pokazati kako to uopće nije toliko kompliciran potez kako se na prvu možda čini. Želim inspirirati kolege i kolegice svojim primjerima dobre prakse i ohrabriti ih da i oni učine korak prema provođenju projekata u nastavi stranog jezika.

Razvoj vještine slušanja i govorenja kroz igru prije usvajanja čitanja i pisanja

Dinka Štiglmayer Bočkarjov, OŠ Augusta Harambašića (dinka.stiglmayer@gmail.com, dinka.stiglmayer@skole.hr), Irena Pehar Miklenić, OŠ Malešnica (pehariarena@gmail.com, irena.pehar@skole.hr)

Suvremeni pristup učenja stranoga jezika temelji se na činjenici da djeca uče strani jezik poput materinskog jezika tako da najprije slušaju i razumiju ono što čuju, a zatim počnu govoriti (Vrhovac et al.). Stoga se u ranom učenju stranoga jezika započinje s oralnim vještinama slušanja i govorenja, a potom slijedi uvođenje čitanja i pisanja (Vrhovac et al.).

Predmet izlaganja upravo je razvoj i provjera vještina slušanja s razumijevanjem i govorenja u početnoj fazi učenja njemačkoga jezika u prvom razredu osnovne škole prije nego što učenici nauče čitati i pisati. Cilj je izlaganja upoznati sudionike s načinima rada kojima će djeca uspješno razviti vještinu slušanja s razumijevanjem i govorenja.

Jedan je od načina kako se učenicima približiti i ostvariti odgojno-obrazovne ishode i uvođenje oblika igre u nastavni proces.

U izlaganju će sudionicima biti pokazan rad s vizualnim poticajima, malim slikovnim karticama (kartice s osobama, stvarima, aktivnostima i pridjevima).

Uz pomoć kartica, igrajući se, učenici razvijaju vještinu slušanja i govorenja kako na razini riječi tako i na razini rečenice (ishodi iz A domene na kraju prvoga razreda učenja njemačkoga jezika u osnovnoj školi).

Sudionici će vidjeti primjere aktivnosti kojima učenici pokazuju razumijevanje reagirajući na usmeni poticaj što se tiče riječi, a ujedno i rečenica.

Potom će se upoznati s primjerima u kojima učenici uz igru razvijaju vještinu govora od riječi do rečenice odgovarajući na učiteljeva pitanja.

Na kraju će sudionici moći pogledati primjere kako učenici samostalno oblikuju pitanja i odgovaraju na njih.

U ranom učenju stranoga jezika važno je približiti se učenicima aktivnostima primjerenim njihovoj dobi i interesima. Igra je ključni faktor u postizanju toga cilja da bi već u početnoj fazi učenja zavoljeli jezik i otklonili strahove i predrasude.

Izlaganje će učiteljima početnicima pružiti primjer dobre prakse na koji način kreirati dinamičan i motivirajući nastavni proces u čijem je središtu učenik i njegove aktivnosti.

Učitelje s višegodišnjim iskustvom izlaganje će potaknuti na uključivanje u raspravu kojom će prenijeti vrijedna vlastita iskustva.

Vrhovac, Yvonne i suradnice. 2019. Izazovi učenja stranog jezika u osnovnoj školi. Naklada Ljevak. Zagreb.

Primjeri i iskustva u programu ranog učenja engleskog jezika u mješovitoj dobnoj skupini

Helena Topolovec, Dječji vrtić "Iskrica" (helena.topolovec@gmail.com)

Rad u programu ranog učenja engleskog jezika sam započela u vrijeme kad je ovaj program bio razmjerno nov što je za mene predstavljalo profesionalni izazov i mnoga otvorena pitanja na koja je valjalo odgovoriti, poput načina kvalitetnog podučavanja stranog jezika vodeći računa o specifičnostima razvoja djece predškolske dobi te odnosa engleskog i materinjeg jezika. Izazovu sam pristupila uz mnogo stručnog usavršavanja na predmetnom području, kontinuiranom praćenju i procjeni prakse te fleksibilnosti i otvorenosti prema promjenama.

Program ranog učenja engleskog jezika provodim u mješovitoj odgojnoj skupini trudeći se individualizirati pristup temeljem djetetove dobi, godine učenja te osobnih mogućnosti. Usvajanje stranog jezika je ujedno implementirano u sva razvojna područja i aktivnosti koje iz tog proizlaze, kao i svakodnevne životne situacije. Koristim različite mentalne modele koji olakšavaju učenje stranog jezika i čine ga prirodnijim, dok uvjeti mješovite dobne skupine djeluju kao dodatan motivator djeci ujedno osnažujući njihove socijalne kompetencije. Značajan dio podučavanja kao i jačanja profesionalnih kompetencija čini sudjelovanje u isprva Comenius, a potom Erasmus + projektima. Djeci su ti projekti omogućili komunikaciju s izvornim govornicima engleskog jezika, odraslima i vršnjacima te iskustveno učenje o elementima koji čine kulturu tih zemalja.

Kvalitetna suradnja s roditeljima čini sljedeći, izuzetno vrijedan dio odgojno-obrazovnog rada. Potičem partnerski odnos s roditeljima koji nisu samo primatelji informacija o razvojnom statusu svog djeteta i sadržajima kojim se trenutno bavimo već i sukreatori tih sadržaja te aktivni sudionici raznih zajedničkih događanja. Roditelji prenose na djecu pozitivan odnos prema učenju stranog jezika što se pozitivno odražava i na rezultate učenja.

Za kvalitetno podučavanje engleskog jezika u predškolskoj dobi neophodno je kontinuirano osnaživati profesionalne kompetencije uz refleksiju i praćenje dječjeg razvoja kao i otvorenosti uvođenju novih ili drugačijih modela. Dijete je cjelovita ličnost te se u podučavanju jezika trebaju uzeti u obzir sve karakteristike njegova razvoja i potrebe.

SPONZORI

TURISTIČKA ZAJEDNICA
GRADA ZAGREBA /
ZAGREB TOURIST BOARD

